

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ และหาความสัมพันธ์ของ ลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้สภาพปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในพื้นที่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติหน้าที่ โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลและประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอจำนวน 97 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science Research or SPSS for Windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) ค่าสูงสุด(Maximum) และค่าต่ำสุด(Minimum) การทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้สภาพปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในพื้นที่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ความพร้อมของคณะผู้บริหารในการปฏิบัติหน้าที่ โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ใช้สถิติวิเคราะห์คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบปกติ (Enter Method) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เพศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 99.0 เป็นเพศชาย และร้อยละ 1.0 เป็นเพศหญิง

อายุ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 28.9 มีอายุระหว่าง 41-45 ปี อายุเฉลี่ย 46.65 ปี ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 25.8 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี อายุเฉลี่ย 48.56 ปี

ระดับการศึกษา นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 50.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 53.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

รายได้ต่อเดือน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 74.2 มีรายได้ต่อเดือน เดือนละ 10,001-15,000 บาท มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 12,805.88 บาท ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 88.7 มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 9,152.58 บาท

ลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 80.4 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

จำนวนปีที่ก่อตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 58.8 ก่อตั้งมาเป็นเวลา 7 ปี (พ.ศ. 2540)

พื้นที่ในเขตรับผิดชอบทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 55.7 มีพื้นที่ในเขตรับผิดชอบทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ตร.กม. พื้นที่เฉลี่ยในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ 41.78 ตร.กม.

ประชากรทั้งหมดเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 48.5 มีประชากรในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,001-10,000 คน จำนวนประชากรเฉลี่ยในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ 6,336.84 คน

จำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 53.6 มีจำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล 6-10 หมู่ จำนวนหมู่บ้านเฉลี่ยในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 9.48 หมู่

จำนวนบุคลากรทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 62.9 มีจำนวนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 11-20 คน จำนวนบุคลากรเฉลี่ยขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ 17.46 คน

รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2546 องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 27.8 มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2546 จำนวน 4,000,001-6,000,000 บาท รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉลี่ยขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ 5,040,735.63 บาท

รายรับขององค์การบริหารส่วนตำบลในปีงบประมาณ 2546 องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 25.8 มีรายรับขององค์การบริหารส่วนตำบลในปีงบประมาณ 2546 จำนวน 4,000,001-6,000,000 บาท และ 6,000,001 – 8,000,000 บาท รายรับเฉลี่ยขององค์การบริหารส่วนตำบลในปีงบประมาณ 2546 คือ 7,960,462.57 บาท

การรับรู้สภาพปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในบริเวณที่รับผิดชอบ

ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 52.6 มีความเห็นว่าในพื้นที่ตำบลมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการบริโภค อุปโภค ร้อยละ 72.2 มีความเห็นว่าในพื้นที่ตำบลไม่มีปัญหาน้ำเน่า น้ำเสีย น้ำเป็นพิษ ร้อยละ 71.1 มีความเห็นว่าในพื้นที่ตำบลมีปัญหาน้ำท่วม ในฤดูฝน ร้อยละ 54.6 มีความเห็นว่าในพื้นที่ตำบลไม่มีปัญหาน้ำท่วมจากบ้านเรือนและขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำลำคลอง และ ร้อยละ 70.1 มีความเห็นว่าในพื้นที่ตำบลไม่มีปัญหาการทิ้งน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่แม่น้ำลำคลอง

ปัญหาด้านทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 54.6 มีความเห็นว่าเกษตรกรในตำบลส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินลดลง ร้อยละ 58.8 มีความเห็นว่าพื้นที่ในตำบลส่วนใหญ่ไม่มีการใช้ที่ดิน ผิดประเภท ร้อยละ 57.7 มีความเห็นว่าพื้นที่ในตำบลไม่มีการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่เกษตร โดยน้ำ และร้อยละ 78.4 มีความเห็นว่าพื้นที่ตำบลมีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและเสื่อมลง ขาดการบำรุงดิน

ปัญหาด้านขยะจากภาคเกษตรกรรม

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 71.1 มีความเห็นว่า พื้นที่ตำบลไม่มีปัญหาขยะจากการทำการเกษตร ร้อยละ 57.7 มีความเห็นว่าพื้นที่ตำบลมีที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอและเห็นว่าพื้นที่ตำบลไม่มีการทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำลำคลอง และร้อยละ 68.0 มีความเห็นว่า พื้นที่ตำบลมีสถานที่เก็บรวบรวมกำจัดขยะไม่เพียงพอ

ปัญหาด้านสารเคมีทางการเกษตร

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 55.7 มีความเห็นว่า พื้นที่ตำบลมีการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมากเกินไป ร้อยละ 77.3 มีความเห็นว่า พื้นที่ตำบลมีปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมีทางการเกษตรมาก และร้อยละ 53.6 มีความเห็นว่า พื้นที่ตำบลมีการฟุ้งกระจายจากการปนสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 90.7 มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ร้อยละ 85.6 มีนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559 และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-249) ร้อยละ 71.1มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และร้อยละ 63.9 มีการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในรอบปีที่ผ่านมา

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.9 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรจากวารสารต่างๆและการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 93.8 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ การอภิปราย/เสวนา ร้อยละ 92.8 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรจากแผ่นพับ แผ่นปลิวจดหมายข่าว หรือหนังสือเวียนในหน่วยงาน ร้อยละ 90.7 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรจากโทรทัศน์ ร้อยละ 87.6ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรจากบอร์ดข่าวสารหรือนิทรรศการ และร้อยละ 81.4 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรจากวิทยุ

ความพร้อมของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติหน้าที่

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 97.9 มีความสนใจและมั่นใจว่าทำงานเพื่อส่วนรวมได้และมีความต้องการที่จะให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ร้อยละ 95.9 มีสมาชิกในครอบครัว เพื่อน และญาติพี่น้องให้การสนับสนุน ร้อยละ 93.8 มีผลงานและการยอมรับศรัทธาจากประชาชน ร้อยละ 92.8 มีความเป็นกันเองและช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ได้รับผลตอบแทน ร้อยละ 91.8 มีสุขภาพอนามัยและสุขภาพจิตแข็งแรง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและมีความอดทนอดกลั้นต่อการทำงาน ร้อยละ 89.7 มีความเป็นผู้นำและยอมรับฟังผู้อื่นและมีข้อมูล รู้สภาพปัญหาชุมชนและมีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหา และร้อยละ 81.5 มีอาชีพและรายได้ไม่เดือดร้อนต่อครอบครัว

โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 97.9 มีความเห็นว่า คนในชุมชนต้องการให้มีการจัดตั้งโครงการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ร้อยละ 79.4 เห็นว่าคนในชุมชนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดตั้งโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร และร้อยละ 81.4 เห็นว่า คนในชุมชนมีการเสนอโครงการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรของท้องถิ่น

ด้านการปฏิบัติงาน

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 95.9 มีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการปลูกฝังจิตสำนึก ร้อยละ 94.8 มีบทบาทในการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ร้อยละ 86.6 มีบทบาทในการประสานงานและวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และมีบทบาทในการจัดการและการควบคุมมลพิษ ร้อยละ 78.4 มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบต่อทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร และร้อยละ 77.4 มีบทบาทในการประสานการจัดการ เพื่อทำคำของบประมาณ สำหรับโครงการทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

ด้านการมีส่วนร่วม

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดมีส่วนร่วมปฏิบัติในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ร้อยละ 98.0 มีส่วนร่วมคิดในกิจกรรม ร้อยละ 95.9 มีส่วนร่วมจัดทำแผนในกิจกรรม ร้อยละ 87.6 มีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในกิจกรรม และร้อยละ 80.4 มีส่วนร่วมรับประโยชน์ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ แบบปกติ (Multiple Regression Analysis) พบว่ามี 4 ตัวแปรที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ 1) ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) จำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร 4) โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล} = & 6.121 - 1.005(\text{ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล}) \\ & - .122(\text{จำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล}) + .363(\text{การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร}) + \\ & .853(\text{โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร}) \end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้สภาพปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในพื้นที่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติหน้าที่ โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรของท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร และโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในระดับมาก ทั้งในด้านการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ และด้านการมีส่วนร่วม

ลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล และจำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเชิงลบ แสดงว่า ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลมีขนาดเล็กและมีจำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบน้อย ก็จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมาก

อย่างไรก็ตาม อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กส่วนใหญ่ จะเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมการเกษตรมากและเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ซึ่งประชากรที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้แนวโน้มการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมีมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ที่อยู่ใกล้ตัวเมือง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของผจญ (2544) ที่ศึกษาพบว่า ระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นไม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่อย่างใด รวมทั้งมีความขัดแย้งกับงานวิจัยของพีรสิทธิ์และศุภวัฒนากร (2546) ที่ศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดเล็ก มีความด้อยศักยภาพมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ แต่ต้องตระหนักว่าการที่ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกันในเรื่องศักยภาพการบริหารจัดการนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัญหาเงื่อนไขการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งแรก อันเนื่องมาจาก องค์การบริหารส่วนตำบลหลายๆแห่งมีประชกรน้อยเกินไป ไม่คุ้มค่าต่อการการจัดตั้งเพื่อให้

บริการด้านต่างๆ ความแตกต่างทางด้านกายภาพระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่และเล็ก มีส่วนที่เกี่ยวข้อกับความสามารถในการดูแลและให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่เช่นกัน องค์การบริหารส่วนตำบลหลายๆแห่งไม่มีสภาพเป็นชุมชน มีสภาพเป็นป่าประเภทต่างๆ หรือบางแห่งมีสภาพเป็นที่ดิน ไร่นามากกว่าจะเป็นชุมชน บางแห่งมี พื้นที่น้อยเกินไป บางแห่งมีพื้นที่มากเกินไป ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้ทั่วถึง

จากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนใหญ่มักมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรอยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในเชิงบวก แสดงว่า ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้ข่าวสารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมากก็จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน (2543) ที่ศึกษาพบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแสดงออกด้วยความสนใจ ความสำนึก ความต้องการและการเรียนรู้ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผจญ (2544) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานด้านการจัดการป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพเรศ (2539) ที่ศึกษาพบว่า การที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องได้นั้น บุคคลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นเสียก่อน เพราะความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานการคิดและไตร่ตรองตัดสินใจว่าจะปฏิบัติตามดีหรือไม่ ความรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด จะทำให้เกิดผลในด้านการปฏิบัติที่ดีขัดแย้งกับงานวิจัยระดม (2541) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการบริหาร การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นค่อนข้างน้อย

โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรในเชิงบวก แสดงว่า ถ้าประชาชนในท้องถิ่นมีความต้องการให้มีการจัดตั้งโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมาก ก็จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรมาก ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ พวงทอง (2545) ที่ศึกษาพบว่า ประชาชนยังไม่ค่อยสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่นในเรื่องการเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของ

ท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้ให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2. ปัญหา ความต้องการและข้อเสนอแนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์จากรัฐบาลมากที่สุด รวมถึงประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรน้อย คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีบุคลากรรับผิดชอบในเรื่องนี้ โดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ประสานงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้จัดทำแผนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ด้านการบริหารการเงิน

รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรของท้องถิ่นให้ชัดเจนและเพียงพอกับความต้องการ ควบคู่ไปกับการที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางระบบบริหารการเงินที่ได้รับจากส่วนกลางให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ และยังจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งระบบการตรวจสอบภายในเพื่อความโปร่งใสในเรื่องการใช้งบประมาณ

ด้านการมีส่วนร่วม

ควรมีการรวมตัวของกลุ่มองค์กรในตำบลทั้งภาคราชการ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มต่างๆ ในตำบล เพื่อให้ทุกคน ทุกส่วนได้ เข้ามาระดมความคิด ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ติดตามผลและร่วมรับผลประโยชน์ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

ด้านความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ควรที่จะเปิดโอกาสให้สามารถเรียนรู้ได้จากหน่วยงานอื่นเป็นผู้จัด เช่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน สถาบันเอกชน มูลนิธิ สมาคม ชมรม ตลอดจนบริษัท เอกชนที่มีความสามารถในการให้บริการทางวิชาการอันหลากหลาย นอกจากปรับปรุงระเบียบให้มีความทันสมัยแล้วนั้น ยังมีความจำเป็นที่จะต้องประเมินความต้องการและจัดทำแผนการฝึกอบรมโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจ ควรหาแนวทางในการกำหนดนโยบายให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีช่องทางในการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการบูรณาการองค์ความรู้ด้านท้องถิ่นกับกระแสโลกมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้นั้น หมายถึงการที่จะต้องเรียนรู้จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ด้านบุคลากร

ควรออกแบบระบบการบริหารงานบุคคลตั้งแต่การกำหนดคุณสมบัติที่มีเกณฑ์บอกลักษณะความสามารถในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรได้ชัดเจน กล่าวคือในกระบวนการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีกรอบหรือเงื่อนไขที่บังคับให้ผู้สมัครได้มีการนำเสนอหรือสะท้อนแนวนโยบาย อันบ่งบอกถึงวิสัยทัศน์ ตลอดจนความสามารถส่วนบุคคลอันที่ผลัดดันให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางและก้าวหน้าที่ชัดเจน ควรกำหนดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน โดยดูจากความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล ซึ่งจะทำให้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการประสานงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล เอกชน บริษัทหรือมูลนิธิ เพื่อเป็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือกันในด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งควรกำหนดบุคลากรในด้านการประสานงานโดยตรง เพื่อให้การติดต่อประสานงานเป็นไปได้อย่างความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ด้านการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดทำแผนงานโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมาจากความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก โดยทำการประชาคม รวบรวมความคิดเห็น ความต้องการของคนในชุมชน สรุปแล้วนำมาบรรจุในแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถ้าหากได้มีการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายพื้นที่การวิจัยในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประสบกับปัญหาในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าพื้นที่อื่น
2. ควรมีการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่
3. ควรมี การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่กับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

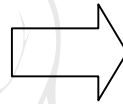
กรอบแนวคิดใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การศึกษายพบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า มีเพียงบางตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กัน จึงได้สรุปผลกรอบแนวคิดใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

1. ลักษณะพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - จำนวนหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร
3. โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร

- ด้านการปฏิบัติงาน
- ด้านการมีส่วนร่วม